

C-221

Green Deal Participatie van de Omgeving bij Duurzame Energieprojecten

22 maart 2018

I. Partijen en Overwegingen

Partijen:

1. de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de heer Eric Wiebes, hierna te noemen: EZK;
2. de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, mevrouw Stientje van Veldhoven, hierna te noemen: IenW;
3. de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, mevrouw Kajsja Ollongren, hierna te noemen: BZK;
4. de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mevrouw Ingrid van Engelshoven, hierna te noemen: OCW;
5. de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, mevrouw Carola Schouten, hierna te noemen: LNV;

ieder handelend in zijn hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna samen te noemen: Rijksoverheid;

6. InterProvinciaal Overleg, te dezen vertegenwoordigd door de heer A. Meijer, bestuurslid portefeuille Energie, hierna te noemen: IPO;
7. Vereniging Nederlandse Gemeenten, te dezen vertegenwoordigd door de heer J.H.C. van Zanen, voorzitter, hierna te noemen: VNG;

Partijen 6 en 7 hierna samen te noemen: decentrale overheden;

8. Netbeheer Nederland, te dezen vertegenwoordigd door de heer A. Jurjus, directeur, hierna te noemen: NBNL;
9. Nederlandse Vereniging Duurzame Energie, te dezen vertegenwoordigd door de heer O.M. van der Gaag, directeur, hierna te noemen: NVDE;
10. Nederlandse WindEnergie Associatie, te dezen vertegenwoordigd door de heer A.J.N. Timmers, bestuursvoorzitter, hierna te noemen: NWEA;
11. Particuliere Windturbine Exploitanten, te dezen vertegenwoordigd door de heer F.H. Olthuis, voorzitter, hierna te noemen: PAWEX;
12. Coöperatie Windunie UA, te dezen vertegenwoordigd door de heer C. de Graaf, voorzitter, hierna te noemen: Windunie;
13. REScoopNL, te dezen vertegenwoordigd door de heer F.H. Olthuis, voorzitter;
14. Stichting Platform Bio-energie, te dezen vertegenwoordigd door de heer H. Wanningen, vice-voorzitter, hierna te noemen: PBE;
15. Dutch Association Geothermal Operators, te dezen vertegenwoordigd door de heer M.A. van der Hout, secretaris generaal, hierna te noemen: DAGO;
16. Stichting Platform Geothermie, te dezen vertegenwoordigd door de heer F.C. Schoof, voorzitter, hierna te noemen: SPG;
17. Vereniging Holland Solar, te dezen vertegenwoordigd door de heer J.P. Baarsma, voorzitter;
18. Vereniging Energie-Nederland, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw M.C. van der Laan, voorzitter, hierna te noemen: EN-NL;
19. Vereniging ODE Decentraal, te dezen vertegenwoordigd door de heer S.R. Zomer, directeur, hierna te noemen: ODE;

20. De Stichting Lerend Platform Energie & Omgeving, te dezen vertegenwoordigd mevrouw Z. van Aggelen-Veldkamp, programmamanager, hierna te noemen: LEO;

Partijen 8 tot en met 20 hierna samen te noemen: branche-organisaties energiesector;

21. Nederlandse Vereniging van Banken, te dezen vertegenwoordigd door de heer Chr. P. Buijink, voorzitter, hierna te noemen: NVB;

Partij 21 hierna te noemen: branche-organisatie financiële sector;

22. Federatie LTO Nederland, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw T. Elshof-Witteveen, portefeuillehouder ondernemen in een gezonde omgeving, hierna te noemen: LTO;

Partij 22 hierna samen te noemen: branche-organisatie agrarische sector;

23. Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines, te dezen vertegenwoordigd door de heer H.R.A.L. Klein Kranenburg, voorzitter; hierna te noemen: NLVOW;
24. Nederlands Platform Burgerparticipatie en Overheidsbeleid, te dezen vertegenwoordigd door de heer R.L. Rietveld, directeur, hierna te noemen: NPBO;

Partijen 23 en 24 hierna samen te noemen: organisaties voor burgers en omwonenden;

25. Staatsbosbeheer, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw D. Kamphuis, divisiedirecteur beleven & benutten, hierna te noemen: SBB;
26. Stichting De Natuur en Milieufederaties, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw A. van de Pas, netwerkdirecteur, hierna te noemen: NMF;
27. Stichting Natuur & Milieu, te dezen vertegenwoordigd door mevrouw G. van Hooijdonk, hoofd programma's, hierna te noemen N&M;

Partijen 25 tot en met 27 hierna samen te noemen: natuur- en milieuorganisaties;

Hierna samen te noemen: Partijen;

Algemene overwegingen:

1. Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden is het nodig om het concurrentievermogen van onze economie te versterken en tegelijkertijd de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen.
2. Creativiteit, ondernemerschap en innovatie zijn essentieel om deze omslag naar groene groei mogelijk te maken. Bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties nemen volop concrete initiatieven voor vergroening van economie en samenleving. Met de Green Deal Aanpak wil het kabinet deze dynamiek in de samenleving op groene groei optimaal benutten.
3. Green Deals bieden bedrijven, burgers en organisaties een laagdrempelige mogelijkheid om samen met de overheid te werken aan groene groei. Initiatieven uit de samenleving staan daarbij aan de basis. Daar waar deze tegen belemmeringen aanlopen die volgens initiatiefnemers kunnen worden aangepakt op rijksniveau, wil het kabinet zich inzetten deze weg te nemen of op te lossen om zo deze initiatieven te faciliteren en te versnellen. In een Green Deal leggen partijen hierover concrete afspraken schriftelijk vast.
4. De resultaten van een Green Deal kunnen gebruikt worden bij andere, vergelijkbare projecten, waardoor er navolging kan plaatsvinden en de reikwijdte van een Green Deal kan worden vergroot zonder dat daar specifieke ondersteuning vanuit de Rijksoverheid tegenover staat.

Specifieke overwegingen Green Deal Participatie van de Omgeving bij Duurzame Energieprojecten:

1. Nederland moet -binnen de kaders van het af te sluiten Klimaatakkoord- de komende jaren forse stappen zetten voor het realiseren van een duurzame energievoorziening en het versnellen van de energietransitie. Daarvoor moet een flink aantal duurzame energieprojecten worden opgestart en gerealiseerd.
2. Deze duurzame energieprojecten gaan vanwege hun omvang en impact veelal gepaard met merkbare en vaak zichtbare veranderingen van de fysieke leefomgeving.
3. Nederland is een dichtbevolkt land. Daarom worden velen geraakt als veranderingen in de fysieke leefomgeving worden voorgesteld en gerealiseerd. Dit kan gecompliceerd zijn en vertragend werken voor de besluitvorming over duurzame energieprojecten.
4. Goede inpassing van duurzame energieprojecten met het oog op de weerslag van die projecten op de fysieke leefomgeving is daarmee voor Nederland een bepalende factor om de duurzame energiedoelstellingen voortvarend te realiseren.
5. Daarnaast kunnen kansen worden benut door de realisatie van duurzame energieprojecten hand in hand te laten gaan met het versterken van lokale gemeenschappen en natuur en kan een eerlijke verdeling van lusten en lasten het draagvlak versterken.

Partijen onderkennen dat:

- inpassen van duurzame energieprojecten niet alleen gaat over besluitvorming door de overheid (o.a. locatiekeuze, vergunningverlening) maar ook over besluiten die genomen worden door de initiatiefnemer (binnen de randvoorwaarden van de overheid).
- Goed inpassen niet mogelijk is zonder inzicht in de belangen, wensen en ideeën van burgers, bedrijven/marktpartijen, maatschappelijke organisaties (gericht op onder meer natuurbehoud en landschap) en overheden.
- Belangen, wensen en ideeën het beste in beeld komen door participatie bij het inpassen van een duurzaam energieproject.
- Participatie, er op gericht moet zijn om vroegtijdig informatie, kennis, ervaringen en standpunten te delen, met als doel enerzijds goede belangenafweging bij de besluitvorming over duurzame energieprojecten, en anderzijds meer draagvlak en een kortere doorlooptijd bij de planvorming, realisatie van duurzame energieprojecten.
- Participatie niet in alle gevallen leidt tot breed gedeelde steun voor de besluiten die genomen zijn bij het inpassen van een duurzaam energieproject.
- De realisatie van duurzame energieprojecten erbij gebaat is als in omgevingsvisies, regionale energiestrategieën, omgevingsplannen en/of andere beleidskaders het nut en de noodzaak helder is gemaakt om een bepaald aandeel duurzame energieopwekking in het betreffende gebied te realiseren.
- Participatie in de beginfasen van het (ontwikkelen en opstellen van) ruimtelijk beleid (zoals wordt neergelegd in bijvoorbeeld duurzaamheids-, energie- en omgevingsvisies) van de overheid op sommige punten kan worden verbeterd. Hierbij hoort ook het inzichtelijk maken hoe een duurzaam energieproject zich verhoudt tot de (energie)beleidsvoornemens en –doelen van de overheid.
- Duurzame energieprojecten vaak worden geïnitieerd door private partijen en de realisatie er daarom bij gebaat is als ook bedrijven/marktpartijen de nut en noodzaak helder maken en aangeven hoe deze past binnen hun eigen missie en visie.
- Ideeën over participatie bij duurzame energieprojecten net als de energietransitie volop in ontwikkeling zijn. Partijen willen aan de hand van hun kennis en ervaringen bij lopende en nieuwe duurzame energieprojecten participatie verder ontwikkelen, nader vormgeven en verbeteren.

Komen het volgende overeen:

II. Doel en werkwijze

Artikel 1. Begrippen

In deze Green Deal wordt door Partijen verstaan:

- a. betrokkene: een burger, marktpartij, maatschappelijke organisatie of overheid die als deelnemer bij het publieke en/of private besluitvormingsproces over een duurzaam energieproject is, wordt of moet worden betrokken;
- b. duurzaam energieproject: een samenhangend geheel van activiteiten zoals planvorming, ontwikkeling, realisering en exploitatie (van infrastructuren) voor de productie, opwekking, levering, winning of opslag van duurzame energie;
- c. fysieke leefomgeving: omvat onderdelen als bouwwerken, infrastructuur, watersystemen, water, bodem, lucht, landschappen, natuur, cultureel erfgoed en werelderfgoed overeenkomstig artikel 1.2., lid 2 van de Omgevingswet;
- d. sociale leefomgeving: het geheel van maatschappelijke tradities, gewoonten en omstandigheden binnen lokale gemeenschappen die door betrokkenen als van waarde voor hun woon- en leefklimaat worden beschouwd;
- e. grondeigenaar: eigenaar van de grond waarop een duurzaam energieproject wordt ontwikkeld;
- f. initiatiefnemer: persoon, onderneming of organisatie die een initiatief neemt om een duurzaam energieproject te ontwikkelen of te realiseren;
- g. inpassing: ruimtelijke invoeging afgestemd op de fysieke leefomgeving;
- h. lokaal initiatief: een divers samengesteld samenwerkingsverband van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en/of overheden zoals bijvoorbeeld een energiecoöperatie die op een beperkt lokaal niveau initiatiefnemer zijn;
- i. participatie: vroegtijdige betrokkenheid van burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden in een vroegtijdig stadium bij besluitvorming door de overheid (o.a. locatiekeuze, vergunningverlening) maar ook over besluiten die genomen worden door de initiatiefnemer (binnen de randvoorwaarden van de overheid) over totstandkoming van duurzame energieprojecten.

Artikel 2. Doel

Het doel van de Green Deal is om gezamenlijk inzichten en ideeën te ontwikkelen en te delen om participatieprocessen te verbeteren bij het inpassen van duurzame energieprojecten in de fysieke en sociale leefomgeving, waardoor:

- informatie, kennis, ervaringen en standpunten vroegtijdig en beter worden gedeeld door burgers, bedrijven/marktpartijen, maatschappelijke organisaties en overheden waardoor de uiteenlopende belangen, wensen en ideeën beter in beeld worden gebracht;
- kwalitatief betere publieke en private besluiten kunnen worden genomen;
- meer draagvlak wordt gecreëerd voor duurzame energieprojecten;
- de doorlooptijd van de planvorming, het ontwikkelen en het realiseren van duurzame energieprojecten wordt verkort.

Artikel 3. Werkwijze; samenwerking in drie stappen

1. Partijen zetten de komende twee jaar in drie stappen gezamenlijk acties in gang teneinde:
 - eigen ervaringen en kennis in te brengen en te delen over participatie bij de inpassing van duurzame energieprojecten. Hierbij is aandacht voor het verschil in perspectief tussen burgers, marktpartijen, maatschappelijke organisaties en overheden;
 - inzichten en ideeën op te doen voor de wijze waarop participatieprocessen verder kunnen worden ontwikkeld en verbeterd;

- nieuwe inzichten en ideeën te delen met haar eigen achterbannen en geïnteresseerden daarbuiten.
- Daarbij is voor Partijen de leeragenda zoals opgenomen in bijlage 1 het uitgangspunt. Deze bijlage maakt integraal onderdeel uit van deze Green Deal.
2. Tijdens Stap 1 in de periode van 1 april 2018 tot 1 september 2018 richten Partijen zich op het actief delen van kennis en ervaringen van en over participatie.
 3. Tijdens Stap 2 in de periode van 1 september 2018 tot 1 februari 2019 leggen Partijen de focus op het ontwikkelen van kennis en competenties voor participatie.
 4. Tijdens Stap 3 in de periode van 1 februari 2019 tot en met 31 december 2019 zetten Partijen zich in voor de verspreiding van bestaande en nieuwe kennis, ervaringen en competenties binnen en buiten het eigen netwerk.

Artikel 4. Organisatie: Stuurgroep, aanspreekpunten, Coördinatiegroep en secretariaat

1. Binnen 2 maanden na het ondertekenen van deze Green Deal wordt door NMF een Stuurgroep samengesteld die bestaat uit ten hoogste 7 leden waarbij 1 vertegenwoordiger van Partijen plaatsneemt namens:
 - a. Natuur- en milieuorganisaties (voorzitter);
 - b. de Rijksoverheid;
 - c. decentrale overheden;
 - d. branche-organisaties energiesector;
 - e. branche-organisatie financiële sector;
 - f. branche-organisatie agrarische sector;
 - g. organisaties voor burgers en omwonenden.
2. De Stuurgroep is belast met het bewaken van de voortgang van deze Green Deal.
3. Partijen wijzen ieder een persoon als aanspreekpunt voor deze Green Deal aan die belast wordt met het uitvoeren van eigen acties van Partijen, het voeren van de regie voor die Partij bij het uitvoeren van deze Green Deal en het zorgdragen voor synergie tussen de werkgroepen onderling en met andere stakeholders bijvoorbeeld georganiseerd of samenwerkend in het Regionale Energie en Klimaatstrategieën. Aanspreekpunten komen bijeen tijdens periodieke kennisbijeenkomsten.
4. NMF stelt een Coördinatiegroep samen bestaande uit de vertegenwoordigers van de Partijen die de coördinerende rol van de werkgroep vervullen, EZK, BZK en LEO. De Coördinatiegroep is verantwoordelijk voor de coördinatie en verbinding van de verschillende werkgroepen, het samenbrengen van de kennis die uit de werkgroepen komt en het organiseren van de in artikel 7 genoemde kennisbijeenkomst.
5. Voor zover Partijen eigen acties op hun naam hebben staan (artikel 9 tot en met artikel 22) en hierbij ook een of meer andere Partijen genoemd staan, zorgen deze Partijen samen voor een hierbij passende organisatie en werkwijze.
6. Het secretariaat van de Green Deal ondersteunt de Stuurgroep en de Coördinatiegroep en faciliteert en coördineert de gezamenlijke acties en uitvoering van deze Green Deal zoals de halfjaarlijkse kennisbijeenkomst. Het secretariaat wordt gevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland van EZK.

Artikel 5. Organisatie: werkgroepen

1. Partijen stellen tijdens Stap 1 vijf werkgroepen samen met door hun aan te wijzen deelnemers volgens de onderstaande tabel waarbij een van de Partijen een coördinerende rol vervult.

Naam Werkgroep	Coördinerende rol	Deelnemers
Werkgroep Wind	NWEA	NB NL, EZK, OCW, NLVOW, PAWEX, Windunie, VNG, SBB, NMF, N&M, LEO, ...
Werkgroep Zon	Holland Solar	BZK, VNG, LNV, NMF, N&M, ...
Werkgroep Geothermie	DAGO	IPO, VNG, N&M, LEO, ...
Werkgroep Bio-energie	PBE	LTO, SBB, VNG, ...
Werkgroep Lokale Initiatieven	ODE en NMF	NVDE, IenW, NPBO, VNG, ...

2. Partijen die nog niet zijn toegewezen aan een werkgroep in bovenstaand schema nemen zelf het initiatief zich bij de Partij te melden die de coördinerende rol vervult van de werkgroep waarin zij wil(len) deelnemen. Het staat Partijen vrij aan meerdere werkgroepen deel te nemen.
3. De taken van de werkgroepen staan omschreven in artikel 6.
4. De Partij die de coördinerende rol vervult bij een werkgroep draagt zorg voor het bijeenroepen van de leden van de werkgroep en voor afspraken over de interne werkwijze zoals voorzitterschap en verslaglegging.
5. Na Stap 1 bezien Partijen of de organisatie met werkgroepen zal worden voortgezet voor het vervullen van de taken in Stap 2 en 3. Indien nodig kan hiertoe het aantal en de samenstelling van de werkgroepen worden aangepast.

III. Inzet en acties van Partijen

Artikel 6. Inzet en acties van Partijen gezamenlijk: nadere uitwerking Stap 1

Tijdens Stap 1 gaan Partijen:

- zich via de werkgroepen inzetten voor een gezamenlijke inventarisatie van alle kennis, ervaringen, nieuwe inzichten en ideeën voor participatie in duurzame energieprojecten van Partijen;
- in de werkgroepen inbreng leveren vanuit het perspectief van de initiatiefnemer, de burger, maatschappelijke organisaties en de overheid;
- per 1 juni 2018 met hun werkgroep een verslag opleveren van deze inventarisatie aan de Coördinatiegroep;
- via hun aanspreekpunten bij aanvang en afronding van deze stap nagaan of en zo ja hoe aansluiting kan worden gemaakt tussen de werkgroepen en andere relevante initiatieven.
- via hun aanspreekpunten een brede kennisbijeenkomst organiseren waarin de verslagen van de vijf werkgroepen aan de orde worden gesteld;
- via de Stuurgroep vaststellen of de hierboven genoemde activiteiten zijn uitgevoerd en of deze voldoende inzicht hebben opgeleverd om Stap 1 af te kunnen ronden. Indien de Stuurgroep besluit dat Stap 1 kan worden afgerond zal het de prioriteiten vaststellen voor Stap 2 en beslissen welke organisatiestructuur hier het beste bij past.

Artikel 7. Inzet en acties van Partijen gezamenlijk: nadere uitwerking Stap 2

Tijdens Stap 2 gaan Partijen:

- aan de hand van verslagen van de vijf werkgroepen, de resultaten van de kennisbijeenkomst uit Stap 1 en de door de Stuurgroep vastgestelde prioriteiten actief kennis en competenties ontwikkelen over goede participatie bij afgeronde, lopende en nieuwe duurzame energieprojecten, die – indien haalbaar – worden vertaald naar een informatie- en kennisbundel (vorm nader te bepalen) met participatie-opties dat dient om participatie te bevorderen en via hun aanspreekpunten het document met participatie-opties aan de orde stellen in brede kennisbijeenkomst. Dit document wordt uiterlijk 1 januari 2019 opgeleverd;
- voor zover zij deelnemen in landelijke overlegstructuren, sectoroverleggen of samenwerkingsverbanden, Green Deals zijn aangegaan of aangegaan, betrokken zijn bij het nog af te sluiten Klimaatakkoord (inclusief de afspraken in het kader van de hieraan verbonden sectortafels), de Versnellingstafels (o.a. Energie & Ruimte), de kennis en ervaring die enerzijds in die gremia en anderzijds in het kader van deze Green Deal is opgedaan actief met elkaar delen, uitwisselen en verspreiden;
- via de Stuurgroep vaststellen of de hierboven genoemde activiteiten zijn uitgevoerd en of deze voldoende inzicht hebben opgeleverd om Stap 2 af te kunnen ronden. Indien de Stuurgroep besluit dat Stap 2 kan worden afgerond zal het de prioriteiten vaststellen voor Stap 3 en beslissen welke organisatiestructuur hier het beste bij past.

Artikel 8. Inzet en acties van Partijen gezamenlijk: nadere uitwerking Stap 3

Tijdens Stap 3 gaan Partijen:

- zich inzetten voor het verspreiden van bestaande en nieuwe kennis uit Stap 1 en 2 bij relevante stakeholders binnen en buiten het eigen netwerk;
- in de periode tussen 1 februari 2019 tot en 1 juni 2019 een uitvoeringsagenda uitwerken waarin ze beschrijven hoe ze Stap 3 willen uitvoeren;
- via de Stuurgroep de uitvoeringsagenda vaststellen zodat deze kan worden geïmplementeerd door Partijen. Voordat de uitvoeringsagenda wordt vastgesteld beslist de Stuurgroep welke organisatiestructuur hier voor de resterende periode van deze Green Deal het beste bij past;
- via hun aanspreekpunten tussen 1 februari 2019 en 31 december 2019 een halfjaarlijkse brede kennisbijeenkomst organiseren waarmee ze onderling ervaringen delen.

Artikel 9. Inzet en acties Rijksoverheid

- EZK verkent tijdens Stap 1 en Stap 2 samen met IPO de mogelijkheden voor een (kader voor een) beleidsinstrument om de ontwikkeling van (lokale) initiatieven, die (nog) niet de financiële middelen hebben om hun rol te spelen in de ontwikkelfase van een duurzaam energieproject, te stimuleren. Bij dit verkennen wordt rekening gehouden met de relevante wettelijke kaders en de Europese regels met betrekking tot mededinging in acht genomen. Het resultaat van het verkennen wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2.
- EZK draagt zorg voor het secretariaat van de Stuurgroep en Coördinatiegroep ten behoeve van de coördinatie van deze Green Deal via zijn Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
- Tijdens Stap 1 zorgt BZK voor aansluiting op de Inspiratiegids Participatie.
- Tijdens Stap 1 draagt OCW praktijkvoorbeelden aan van het succesvol combineren van energieprojecten en omgevingswaarden (erfgoed, ontwerp). Dit gebeurt via het programma transitie landelijk gebied van de Visie Erfgoed en Ruimte, de open oproep Energie en Landschap van het Stimuleringsfonds voor de Creatieve Industrie, de gebiedsgerichte projecten binnen het programma Duurzame Monumentenzorg en ontwerpexperimenten in het kader van de Actieagenda Architectuur en Ruimtelijk Ontwerp.

- Tijdens Stap 1 draagt LNV bij aan het inventariseren van kennis, ervaringen, inzicht en ideeën voor participatie in duurzame energieprojecten onder andere door een aantal relevante, geslaagde en niet-geslaagde, projecten aan te dragen;
- Tijdens Stap 2 draagt BZK zorg voor inzet het breed toegankelijk document met participatie-opties via het 'Public Mediation Programme' van de Universiteit van Amsterdam.
- Tijdens Stap 2 draagt LNV zorg voor een goede inbedding van de belangen van de agrosectoren en natuur.
- Tijdens Stap 3 verkent BZK samen met IPO en VNG welke mogelijkheden er zijn om kennis, praktijkvoorbeelden en andere relevante informatie te ontsluiten voor provincies en gemeenten en andere openbare lichamen met als doel participatie bij duurzame energieprojecten te verbeteren. Een plan van aanpak voor deze verkenning wordt opgeleverd als onderdeel van de uitvoeringsagenda.

Artikel 10. Inzet en acties IPO

IPO:

- verkent tijdens Stap 1 en Stap 2 samen met EZK de mogelijkheden voor een (kader voor een) beleidsinstrument om de ontwikkeling van (lokale) initiatieven, die (nog) niet de financiële middelen hebben om hun rol te spelen in de ontwikkelfase van een duurzaam energieproject, te stimuleren. Bij deze verkenning wordt rekening gehouden met de relevante wettelijke kaders en de Europese regels met betrekking tot mededinging in acht genomen. Het resultaat van de verkenning wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- verkent samen met VNG tijdens Stap 2 de mogelijkheden om voorwaarden voor participatie bij lokaal beleid te betrekken. Het resultaat van de verkenning worden opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- zorgt tijdens Stap 3 samen met VNG dat provincies en gemeenten geïnformeerd worden over de mogelijkheden die zij hebben om te sturen op het creëren van meerwaarde voor betrokkenen en de fysieke omgeving. Het eerste resultaat (informatie over het sturen op meerwaarde) wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- zorgt tijdens Stap 3 gezamenlijk met VNG, N&M, NMF en ODE Decentraal dat hun achterban wordt geïnformeerd over het wat en hoe van lokale initiatieven. De informatie is enerzijds gericht op medewerkers bij provincies en gemeenten (ambtelijk dan wel bestuurlijk) die te maken krijgen met lokale initiatieven bij duurzame energieprojecten. Anderzijds is informatie gericht op lokale initiatieven en de mogelijkheden voor samenwerking met provincies, gemeenten, ontwikkelaars en/of grondeigenaren. Voor beide onderdelen wordt het eerste resultaat (de informatie over het wat en hoe van lokale initiatieven) opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- Tijdens Stap 3 verkent IPO samen met BZK en VNG welke mogelijkheden er zijn om kennis, praktijkvoorbeelden en andere relevante informatie te ontsluiten voor provincies en gemeenten en andere openbare lichamen met als doel participatie bij duurzame energieprojecten te verbeteren. Een plan van aanpak voor deze verkenning wordt opgeleverd als onderdeel van de uitvoeringsagenda.

Artikel 11. Inzet en acties VNG

VNG:

- werkt tijdens Stap 2 samen met branche-organisaties energiesector verenigingen een communicatie-instrument (taal en beeld) uit als hulpmiddel in het participatieproces waarmee op eenduidige en eenvoudige wijze duidelijk kan worden gemaakt in welke fase een project zich bevindt gericht op de omgeving. Partijen spannen zich tijdens Stap 3 in dit instrument te benutten als hulpmiddel als ze communiceren over duurzame energieprojecten. Een eerste versie van dit instrument wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- verkent samen met IPO tijdens Stap 2 de mogelijkheden om voorwaarden voor participatie bij lokaal beleid te betrekken. Het resultaat van de verkenning worden opgeleverd aan het einde van Stap 2;

- zorgt tijdens Stap 3 samen met IPO dat provincies en gemeenten geïnformeerd worden over de mogelijkheden die zij hebben om te sturen op het creëren van meerwaarde voor betrokkenen en de fysieke omgeving. Het eerste resultaat (informatie over het sturen op meerwaarde) wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- zorgt tijdens Stap 3 gezamenlijk met IPO, de N&M, NMF en ODE Decentraal dat hun achterban wordt geïnformeerd over het wat en hoe van lokale initiatieven. De informatie is enerzijds gericht op medewerkers bij provincies en gemeenten (ambtelijk dan wel bestuurlijk) die te maken krijgen met lokale initiatieven en ruimtelijke inpassing bij duurzame energieprojecten. Anderzijds is informatie gericht op lokale initiatieven en de mogelijkheden voor samenwerking met provincies, gemeenten, ontwikkelaars en/of grondeigenaren. Voor beide onderdelen wordt het eerste resultaat (de informatie over het wat en hoe van lokale initiatieven) opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- Tijdens Stap 3 verkent VNG samen met BZK en IPO welke mogelijkheden er zijn om kennis, praktijkvoorbeelden en andere relevante informatie te ontsluiten voor provincies en gemeenten en andere openbare lichamen met als doel participatie bij duurzame energieprojecten te verbeteren. Een plan van aanpak voor deze verkenning wordt opgeleverd als onderdeel van de uitvoeringsagenda.

Artikel 12. Inzet en acties Netbeheer Nederland

Netbeheer Nederland:

- gaat in Stap 2 na hoe actief en vroeg in het proces betrokkenen op kunnen worden gezocht, zodat hiermee rekening wordt gehouden bij de aanleg van de energie-infrastructuur (tegen de laagste maatschappelijke kosten). Zij leveren hiervoor een plan van aanpak op aan het einde van Stap 2;
- zet zich tijdens Stap 3 in voor regionale samenwerking tussen lokale overheden, vgl. VNG-aanpak regionale energiestrategie. Een goede regionale samenwerking/afstemming kan ook een gunstige invloed hebben op een (kosten)optimale netinpassing van duurzame energieprojecten. Een plan van aanpak voor deze inzet wordt opgeleverd als onderdeel van de uitvoeringsagenda.

Artikel 13. Inzet en acties NVDE

NVDE:

- gaat in Stap 2 samen met de branche-organisaties energiesector na hoe zij kunnen sturen op het creëren van meerwaarde voor betrokkenen en de fysieke omgeving. Het eerste resultaat hiervan wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- gaat in Stap 1 samen met de branche-organisaties energiesector na hoe op dit moment wordt samengewerkt met lokale initiatieven en verkent in Stap 2 hoe dit verder kan worden versterkt. Het eerste resultaat wordt opgeleverd aan het einde van Stap 1;
- zet zich in Stap 3 in om samen met de branche-organisaties energiesector kennis, praktijkvoorbeelden en andere relevante informatie actiever te delen met als doel participatie bij duurzame energieprojecten te verbeteren. Het resultaat van de verkenning wordt opgeleverd als onderdeel van de uitvoeringsagenda.

Artikel 14. Inzet en acties ODE Decentraal

ODE Decentraal:

- stelt in Stap 2 samen met LTO Nederland, N&M en NMF een informatiepakket op voor private en publieke (agrarische) grondeigenaren over welke kansen samenwerking met lokale initiatieven biedt en de verschillende vormen van samenwerking en brengt dit actief naar buiten in Stap 3. Het eerste resultaat hiervan wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;

- Zorgt tijdens Stap 3 gezamenlijk met IPO en VNG dat hun achterban wordt geïnformeerd over het wat en hoe van lokale initiatieven. De informatie is enerzijds gericht op medewerkers bij provincies en gemeenten (ambtelijk dan wel bestuurlijk) die te maken krijgen met lokale initiatieven bij duurzame energieprojecten. Anderzijds is informatie gericht op lokale initiatieven en de mogelijkheden voor samenwerking met provincies, gemeenten, ontwikkelaars en/of grondeigenaren. Voor beide onderdelen wordt het eerste resultaat (de informatie over het wat en hoe van lokale initiatieven) opgeleverd aan het einde van Stap 2;

Artikel 15. Inzet en acties LEO

LEO:

- Ondersteunt tijdens Stap 1 de Partijen die een coördinerende rol hebben in de werkgroepen voor wind, zon en geothermie;
- Ondersteunt door deelname aan de Coördinatiegroep de deelnemende branche-organisaties bij de voorbereiding van de Stuurgroep.

Artikel 16. Inzet en acties alle branche-organisaties energiesector

Alle branche-organisaties energiesector:

- verkennen in Stap 2 welke informatie over een duurzaam energieproject in ieder geval openbaar en toegankelijk moet zijn. Het resultaat van de verkenning wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- werken tijdens Stap 2 samen met VNG een communicatie-instrument (taal en beeld) uit als hulpmiddel waarmee op eenduidige en eenvoudige wijze duidelijk kan worden gemaakt in welke fase een project zich bevindt gericht op de omgeving. Partijen spannen zich tijdens Stap 3 in dit instrument als hulpmiddel te benutten als ze communiceren over duurzame energieprojecten. Een eerste versie van dit instrument wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- gaan in Stap 2 samen met NVDE en hun achterban na hoe zij kunnen sturen op het creëren van meerwaarde voor betrokkenen en de fysieke omgeving en zorgen voor informatievoorziening richting hun achterban hierover. Het eerste resultaat hiervan wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- gaan in Stap 1 samen met NVDE en hun achterban na hoe op dit moment wordt samengewerkt met lokale initiatieven en verkennen in Stap 2 met hun achterban hoe dit verder kan worden versterkt. Het eerste resultaat wordt opgeleverd aan het einde van Stap 1;
- zetten zich in Stap 3 in om samen met NVDE kennis, praktijkvoorbeelden en andere relevante informatie actiever te delen met als doel participatie bij duurzame energieprojecten te verbeteren. Het resultaat van de verkenning wordt opgeleverd als onderdeel van de uitvoeringsagenda.

Artikel 17. Inzet en acties branche-organisatie agrarische sector

LTO:

- stelt in Stap 2 samen met ODE Decentraal, N&M en NMF een informatiepakket op voor private en publieke (agrarische) grondeigenaren over welke kansen samenwerking met lokale initiatieven biedt, hoe samenwerking met lokale initiatieven gestimuleerd kan worden en de verschillende vormen van samenwerking en brengt dit actief naar buiten in Stap 3. Hierin wordt ook aandacht besteed aan het aspect van grondvergoedingen, en de wisselwerking met vergoedingen voor de omgeving. Het eerste resultaat hiervan wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2.

Artikel 18. Inzet en acties NLVOW

NLVOW:

- gaat in Stap 2 na hoe vroegtijdige betrokkenheid van burgers in de planfase en realisatiefase van duurzame energieprojecten kan worden ingericht, zodat rekening wordt gehouden met het belang van omwonenden. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- verkent samen met Partijen of het opstellen van een instrument, dat handvatten biedt voor overheden om omwonenden te betrekken bij de planontwikkeling van en de besluitvorming over een duurzaam energieproject wenselijk is. De verkenning wordt gedeeld aan het begin van Stap 2. Indien Partijen met elkaar van mening zijn dat een extra instrument wenselijk is, zal worden bepaald welke organisaties hier in welke vorm invulling aan geven zodat dit aan het einde van Stap 2 kan worden opgeleverd;

Artikel 19. Inzet en acties NPBO

NPBO:

- verzamelt tijdens Stap 2 informatie over regelgeving en praktijken van burgerparticipatie in relatie tot duurzame energieprojecten in binnen- en buitenland en analyseert deze informatie vanuit de vraag welke aanpakken bijdragen aan meer betrokkenheid van burgers en aan het versnellen en verbeteren van planontwikkeling en besluitvorming over de inpassing van duurzame energieprojecten in de fysieke en sociale omgeving;
- verkent samen met Partijen aan het begin van Stap 3 of er behoefte is aan een instrument waarmee kennis over participatieprocessen kan worden gebundeld en worden verspreid om daarmee te voorkomen dat op verschillende plekken het wiel steeds opnieuw wordt uitgevonden. Indien hier behoefte aan is zal worden bepaald welke organisaties hier in welke vorm invulling aan geven zodat dit aan het einde van Stap 3 kan worden opgeleverd.

Artikel 20. Inzet en acties branche-organisatie financiële sector

NVB:

- onderschrijft het doel van deze Green Deal;
- sluit waar nodig aansluiten bij periodieke kennisbijeenkomsten tijdens Stap 1 om ervaringen met financiering van duurzame energieprojecten te delen;
- wil bijdragen aan het slagen van het doel van deze Green Deal door de geleerde lessen uit te dragen (Stap 3). De NVB betreft hierbij de kennis en ervaring van NLVOW/NPBO. Specifiek bespreekt de NVB de uitkomsten van Stappen 1 en 2 met haar leden en verkent hoe die door haar leden kunnen worden toegepast bij het door hen financieren van duurzame energieprojecten met ruimtelijke impact. De conclusies hiervan worden in de vorm van een praktisch advies van de NVB aangeboden aan de leden.

Artikel 21. Inzet en acties Natuur- en milieuorganisaties

Natuur- en milieufederaties / Stichting Natuur & Milieu:

- ondersteunen met hun Energieservicepunten lokale initiatieven met eerstelijns begeleiding, het bijbrengen van kennis en het organiseren van uitwisselingsmomenten, onder andere op gebied van (grootschalige) duurzame energie-opwekking;
- delen in Stap 1 de lessen en ervaringen uit de casestudies die in het kader van de milieustudie wind op land zijn onderzocht met andere Partijen en gaan in Stap 2 na hoe dit kan leiden tot een nieuwe aanpak voor participatie. Het eerste resultaat hiervan wordt opgeleverd aan het einde van Stap 1;

- stellen in Stap 2 samen met Staatsbosbeheer een checklist Natuurbelangen bij duurzame energieprojecten op dat kan bijdragen aan het creëren van meerwaarde van duurzame energieprojecten voor milieu, landschap en natuur. Hierbij wordt aangesloten op de checklist 'Natuurbelangen bij windenergie op land', die door de N&M en NMF in het voorjaar van 2018 aan EZK wordt aangeboden. De checklist Natuurbelangen bij Duurzame Energieprojecten wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- stellen in Stap 2 samen met LTO Nederland en ODE Decentraal een informatiepakket op voor private en publieke (agrarische) grondeigenaren over welke kansen samenwerking met lokale initiatieven biedt en de verschillende vormen van samenwerking en brengt dit actief naar buiten in Stap 3. Het eerste resultaat hiervan wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- zorgen tijdens Stap 3 gezamenlijk met IPO, VNG en ODE Decentraal dat hun achterban wordt geïnformeerd over het wat en hoe van lokale initiatieven. De informatie is enerzijds gericht op medewerkers bij provincies en gemeenten (ambtelijk dan wel bestuurlijk) die te maken krijgen met lokale initiatieven bij duurzame energieprojecten. Anderzijds is informatie gericht op lokale initiatieven en de mogelijkheden voor samenwerking met provincies, gemeenten, ontwikkelaars en/of grondeigenaren. Voor beide onderdelen wordt het eerste resultaat (de informatie over het wat en hoe van lokale initiatieven) opgeleverd aan het einde van Stap 2.

Artikel 22. Inzet en acties Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer:

- gaat in Stap 2 na hoe zij vroegtijdig betrokkenen kunnen worden in de planfase en realisatiefase van duurzame energieprojecten die (deels) op grond van Staatsbosbeheer worden gerealiseerd, zodat rekening wordt gehouden met de natuur- en landschapswaarde. Een aanpak hiervoor wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2;
- stelt in Stap 2 samen met N&M en NMF een checklist Natuurbelangen bij Duurzame Energieprojecten op die kan bijdragen aan het creëren van meerwaarde van duurzame energieprojecten voor milieu, landschap en natuur. Hierbij wordt aangesloten op de checklist 'Natuurbelangen bij Windenergie op land' welke door N&M en NMF in het voorjaar van 2018 aan EZK wordt aangeboden. De checklist Natuurbelangen bij Duurzame Energieprojecten wordt opgeleverd aan het einde van Stap 2.

IV. Slotbepalingen

Artikel 23. Uitvoering in overeenstemming met het Unierecht

De afspraken van deze Green Deal worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technisch normen en voorschriften.

Artikel 24. Wijzigingen

1. Elke Partij kan de andere Partijen schriftelijk verzoeken de Green Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de schriftelijke instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen zes weken nadat een Partij de wens daartoe aan de andere Partijen schriftelijk heeft medegedeeld.
3. De wijziging en de verklaringen tot instemming worden in afschrift als bijlagen aan de Green Deal gehecht.

Artikel 25. Evaluatie

1. Partijen evalueren de uitvoering en werking van deze Green Deal binnen een maand nadat de looptijd van deze deal voorbij is.
2. De evaluatie wordt verricht door RVO.nl.

Artikel 26. Toetreding van nieuwe partijen

1. Er kunnen nieuwe partijen toetreden tot deze Green Deal.
2. Een nieuwe partij maakt haar verzoek tot toetreding schriftelijk bekend aan NMF. Zodra alle Partijen schriftelijk hebben ingestemd met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Green Deal en gelden voor die Partij de voor haar uit de Green Deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
3. Het verzoek tot toetreding en de verklaring tot instemming worden als bijlage aan de Green Deal gehecht.

Artikel 27. Citeertitel

De Green Deal kan worden aangehaald als Green Deal Participatie van de Omgeving bij Duurzame Energieprojecten.

Artikel 28. Opzegging

Elke Partij kan deze Green Deal (te allen tijde) met inachtneming van een opzegtermijn van een maand schriftelijk opzeggen.

Artikel 29. Nakoming

Partijen komen overeen dat de nakoming van de afspraken van de Green Deal niet in rechte afdwingbaar is.

Artikel 30. Inwerkingtreding en looptijd

1. Deze Green Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en loopt tot en met 31 december 2019.
2. Partijen treden uiterlijk een half jaar voor laatstgenoemde datum in overleg over eventuele voortzetting van deze Green Deal.
3. Partijen nemen de uitvoering van alle in deze Green Deal genoemde afspraken zo snel mogelijk ter hand.

Artikel 31. Openbaarmaking

Deze Green Deal wordt samen met andere afgesloten Green Deals openbaar gemaakt, onder andere in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de gesloten Green Deals, zodat navolging hiervan kan worden bevorderd.

V. Ondertekening

Aldus overeengekomen en in tweevoud ondertekend te Utrecht op 22 maart 2018,

de Minister van Economische Zaken en Klimaat,

.....
Eric Wiebes

de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,

.....
Stientje van Veldhoven

de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

.....
Kajsa Ollongren

de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

.....
Ingrid van Engelshoven

de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,

.....
Carola Schouten

InterProvinciaal Overleg,

.....
A. Meijer, Gedeputeerde

Vereniging Nederlandse Gemeenten,

.....
J.H.C. van Zanen, Voorzitter

Netbeheer Nederland,

.....
A. Jurjus, Directeur

Nederlandse Vereniging Duurzame Energie,

.....
O.M. van der Gaag, Directeur

Nederlandse WindEnergie Associatie,

.....
A.J.N. Timmers, Bestuursvoorzitter

Particuliere Windturbine Exploitanten,

.....
F.H. Olthuis, Voorzitter

Coöperatie Windunie UA,

.....
C. de Graaf, Voorzitter

REScoopNL,

.....
F.H. Olthuis, Voorzitter

Stichting Platform Bio-energie,

.....
H. Wanningen, Vice-voorzitter

Dutch Association Geothermal Operators,

.....
M.A. van der Hout, Secretaris generaal

Stichting Platform Geothermie,

.....
F.C. Schoof, Voorzitter

Vereniging Holland Solar,

.....
J.P. Baarsma, Voorzitter

Vereniging Energie-Nederland,

.....
M.C. van der Laan, Voorzitter

Vereniging ODE Decentraal,

.....
S.R. Zomer, Directeur

Stichting Lerend Platform Energie & Omgeving,

.....
Z. van Aggelen-Veldkamp, Programmamanager

Nederlandse Vereniging van Banken,

.....
Chr. P. Buijink, Voorzitter

Federatie LTO Nederland,

.....
T. Elshof-Witteveen, Portefeuillehouder 'Ondernemen in een gezonde omgeving'

Nederlandse Vereniging Omwonenden Windturbines,

.....
H.R.A.L. Klein Kranenburg, Voorzitter

Nederlands Platform Burgerparticipatie en Overheidsbeleid,

.....
R.L. Rietveld, Directeur

Staatsbosbeheer,

.....
D. Kamphuis, Divisiedirecteur 'Beleven & benutten'

Stichting De Natuur en Milieufederaties,

.....
A. van de Pas, Netwerkdirecteur

Stichting Natuur & Milieu,

.....
G. van Hooijdonk, Hoofd programma's

Bijlage Kader voor leeragenda

Partijen delen kennis en wisselen ervaringen uit aan de hand van de volgende hoofdvragen:

- I. Welke mogelijkheden zijn er om een transparant participatieproces in te richten dat aansluit op en ondersteunt bij besluitvormingsprocessen?
- II. Hoe kan meerwaarde worden gecreëerd voor betrokkenen en de fysieke leefomgeving?
- III. Hoe kunnen lokale initiatieven worden gevormd, gepositioneerd en geprofessionaliseerd?

Deelvragen

Ad I:

- Hoe en welke betrokkenen zo vroeg mogelijk betrokken kunnen worden bij het beleid- en besluitvormingsproces over totstandkoming van duurzame energieopwekkingsprojecten.
- Hoe betrokkenen laagdrempelig kunnen worden geïnformeerd over de inhoud en het proces bij de planvorming van een project. Hierbij moet worden gedacht aan relevante informatie¹ over een initiatief of project die ten grondslag ligt aan besluitvorming door bevoegd gezag. Maar ook dat het aan alle partijen duidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is en wanneer welke invloed kan worden uitgeoefend.
- Hoe processen zo kunnen worden ingericht dat nieuwe betrokkenen mee kunnen doen in een proces zonder dat dit leidt tot onnodig tijdverlies doordat eerder gemaakte keuzes ter discussie worden gesteld.
- Hoe alle betrokkenen in de gelegenheid kunnen worden gesteld om, schriftelijk of mondeling, alle informatie, analyses of meningen naar voren te brengen die zij relevant achten.
- Welke manieren mogelijk zijn om op een transparante wijze te communiceren over hoe inbreng van betrokkenen wordt verwerkt en hoe er in het uiteindelijke besluit rekening is gehouden met het resultaat van participatie van alle betrokkenen.

Ad II:

- Op welke manier meerwaarde voor betrokkenen en de fysieke leefomgeving kan worden geduid.
- Welke afspraken kunnen worden gemaakt om het beste invulling te geven aan meerwaarde voor betrokkenen en de fysieke leefomgeving.
- Hoe afspraken kunnen worden gemaakt over regievoering in zoekgebieden voor duurzame energieprojecten. Bijvoorbeeld over de inzet van een onafhankelijke gebiedscoördinator die zich inzet voor de optimale inrichting van het gebied, waarbij voorbij bestaande grondposities en/of gemeentegrenzen wordt gekeken en daardoor mogelijkheden voor participatie bij de planvorming ontstaan.

Ad III:

- In welke vorm vroegtijdige samenwerking met lokale initiatieven mogelijk is en of daarbij ondersteuning nodig is.
- Op welke manier het vormen van lokale initiatieven gestimuleerd kan worden.
- Hoe participatie een rol kan spelen bij het betrekken van lokale initiatieven. Bijvoorbeeld bij aanbestedingen van duurzame energieprojecten op grond die in publiek eigendom is.

¹ Niet: bedrijfsgevoelige informatie. Hiermee wordt geen verruiming van de Wet Openbaarheid Bestuur beoogd.

Adhesiepartijen

Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten

Natuurmonumenten onderschrijft het belang van betrokkenheid en medezeggenschap van de omgeving bij duurzame energieprojecten. Als Vereniging zijn wij voorstander van maximale inzet op energiebesparing en de overschakeling naar duurzame energie want de urgentie van het klimaatprobleem is groot. Tegelijkertijd nemen wij rekenschap van het feit dat duurzame energievormen effect hebben op de omgeving, waaronder negatieve effecten op waardevolle natuur en cultuurhistorische landschappen. Hierbij is de locatiekeuze bepalend. Daarom maakt Natuurmonumenten zich hard voor een juiste inpassing van duurzame energievormen met respect voor natuur, landschap en met aandacht voor draagvlak onder omwonenden. Onze volledige standpunten op duurzame energie zijn terug te vinden op:

<https://www.natuurmonumenten.nl/over-natuurmonumenten/standpunten-en-beleid>

Natuurmonumenten is enthousiast over deze Green Deal. We zien dit als een goede stap in de richting voor meer participatie van de omgeving bij de totstandkoming van duurzame energieprojecten.

Natuurmonumenten denkt op dit gebied inhoudelijk mee en zal, waar dit overeenkomstig is met de belangen waar zij voor staat en mogelijk is, deze Green Deal uitdragen en ondersteunen.

LandschappenNL

LandschappenNL is het landelijke samenwerkingsverband van provinciale Landschappen en provinciale stichtingen Landschapsbeheer. LandschappenNL onderschrijft de uitgangspunten van de Green Deal en in onze externe uitingen zullen we hierover positief berichten. Als samenwerkende provinciale organisaties ondersteunen we de ambitie om een duurzame energietransitie tot stand te brengen. Wij onderschrijven in algemene zin het belang van goede participatie van alle belanghebbenden en een juiste belangenafweging bij duurzame energieprojecten waar de Green Deal voor staat. Vanuit onze doelstellingen gaat het in ons geval dan vooral om een juiste weging van het belang van natuur en landschap. Hierover zal binnen het samenwerkingsverband blijvend het gesprek worden gevoerd en kennis worden uitgewisseld. Gezien de uiteenlopende opvattingen over de wijze waarop energieprojecten en behoud van natuur en landschap samen kunnen gaan en hoe men als individuele organisatie zich dient op te stellen in de besluitvorming rond energieprojecten, is een gezamenlijke opstelling en dus een formele ondertekening echter niet mogelijk.

Woonbond

Als belangenbehartiger van hurend Nederland onderschrijft de Woonbond het grote belang van goede betrokkenheid van burgers bij de noodzakelijke energietransitie. Wij delen de uitgangspunten van de Green Deal en zetten ons binnen het domein van de verduurzaming van de gebouwde omgeving op een vergelijkbare manier in om de participatie van- en draagvlak onder huurders bij dergelijke projecten te optimaliseren.